

Familie på flugt

Der bor omkring 22.000 irakere i Danmark i dag. De er kommet hertil af mange forskellige grunde. Unge mænd flygtede fra krigen mod Iran og i Golfen, kurdiske familier er flygtet fra forfølgelse, mange er blevet familiesammenført, nogle er flygtet af religiøse grunde, og mange er flygtet, fordi deres politiske holdning har gjort dem til jaget vildt for det irakiske styre. Alle har en historie med sig om det Irak, de levede i og blev tvunget til at flygte fra.

Sami på 51 år, Wajd på 47 år og deres 11-årige datter Sara er nogle af dem.

Sami hilser med bløde hænder og smil i øjnene. Han er glatbarberet med en knivskarp skilning i det sorte hår. Han har mørk skjorte på og en tynd trøje i brede blå striber over mørke bukser. Han taler et tøvende, men godt dansk.

Hans kone Wajd er en lille venlig kvinde med kort rødt hår og vemodige øjne. Hun er vestligt klædt i gylden-brun buksedragt og lys rullekravebluse. Stemmen er blid, mens hun omhyggeligt søger efter de rigtige danske ord.

Wajd kom til en flygtningelejr i Danmark i januar 2000, Sami og datteren Sara året efter.

Wajd og Sami hørte til den velstående del af det irakiske samfund, før deres problemer med styret tvang dem væk.

Wajd er teknisk tegner og var ansat i et statsligt el-selskab i Bagdad, hvor hun arbejdede med planlægning af den nationale el-forsyning. Hun mistede sit arbejde omkring 1991 i forbindelse med Golfkrigen. Sami er uddannet i engelsk fra universitetet i Bagdad og arbejdede i 20 år inden for det offentlige med udvikling af turisme. Efter krigen mod Iran 80-88 begyndte familiens problemer i Irak, og han måtte holde op med at arbejde.

Før og efter

Sami og Wajd fortæller, at deres tilværelse i Irak er delt i to. Der er en tid før problemerne og en tid efter.

Det Irak, som Sami og Wajd voksede op i, var et åbent, menneskeligt og civiliseret samfund, hvor muslimer og kristne levede side om side, og hvor der var plads til politisk uenighed. Både unge mænd og kvinder uddannede sig, og kvinderne kom ud på arbejdsmarkedet. Landet udviklede sig, der var masser af muligheder, og de fleste familier fik bedre levevilkår. I biograferne spillede de nyeste arabiske, amerikanske og europæiske film, og den unge Sami og hans venner dyrkede Elvis-film og gik på cafeer og lyttede til arabisk og vestlig popmusik. Det var et land, der fik det bedste ud af sin oldgamle kultur og de muligheder, som olierigdommene i jorden gav.

'Det Irak eksisterer ikke mere', fortæller Sami. Efter 20 år med Saddam Hussein ved magten er Irak et andet land. Baath-partiet har korruperet samfundet, og de opslidende krige mod Iran og Kuwait har hærget landet.

Samfundet rådner

Men det var ikke nok at være muslim for at klare sig i Saddams Husseins Irak, fortsætter Sami. Man skulle også være medlem af Baath-partiet. Uden det medlemskab blev det efterhånden umuligt at få arbejde i den offentlige sektor. Og næsten alle virksomheder i Irak er statsejede.

'Baath-partiet har ødelagt Irak', siger Sami. De misbruger magten og tvinger private butikker til at betale afgifter til Baath-partiet, ellers må de lukke. Der er korrupsion og bestikkelse overalt. De allerfleste mennesker er fattige. De offentligt ansatte er blevet den nye underklasse, fordi statens lønninger ikke følger med den rasende irakiske inflation. Lønnen er blevet udhulet og rækker kun til det allermest nødvendige. Ingenting fungerer længere i Irak. Der er hele tiden strømafbrydelser, kloakkerne flyder over, og der er ikke rent drikke-vand. Samfundet er ved at rådne. Og kritikere af systemet bliver udsat for nådesløs forfølgelse.

Væggene har ører

Sami og Wajd fortæller, hvordan styret blev sygeligt optaget af sig selv. De talte ingen kritik, ingen uenighed. Der er dødsstraf for at genere Saddams Hussein, og han føler sig ofte gået for nær. 'De dræber mennesker uden grund', fortæller Sami. Alle irakere er bange for staten.

Sami og Wajd taler sagte, mens de beretter om et samfund, der blev mere og mere gennemsyret af kontrol og censur. Staten har et øje på hver en finger. De udenlandske magasiner bliver censureret. Der var ret enkeltsider eller hele artikler ud af det amerikanske magasin 'Economist', som det af og til lykkedes Sami at få fat på. Det var åbenbart for farligt for irakerne at læse, hvad andre mennesker uden for Irak tænker. Sami ryster på hovedet.

'Væggene har ører' fortæller Wajd. Man kunne ikke tale frit nogen steder. Væggene lyttede med. Ikke en gang i deres eget hjem turde de tale frit, for datteren Sara måtte ikke høre, hvad forældrene sagde. I skolen blev hun udfrittet om, hvad der foregik i hjemmet, og det kunne give både hende og familien store problemer, hvis hun kom til at tale over sig. Det sikreste var derfor, at hun ikke hørte noget. Det var et mareridt at leve i.

Irak var i løbet af kort tid blevet et lukket, primitivt middelalderssamfund, hvor intet fungerede, og hvor det ikke var tilladt at falde uden for rammerne. Det aller værste var, at menneskene havde ændret sig. 'Vi blev fjender for hinanden. Kun rettroende muslimer og partimedlemmer har en chance i Irak i dag', siger Sami og Wajd. 'Og vi er ingen af delene. Vi kan aldrig vende tilbage til Irak. Menneskene har ændret sig. Det er blevet et fremmed land for os'.

Kristen i et muslimsk land

Sami og Wajd tilhørte Iraks lille kristne mindretal. De er baptister og havde tidligere både muslimske og kristne venner. Religionen betød ikke så meget den gang. Men efter krigen mod Iran blev mange irakiske muslimer mere ekstreme. De fleste familier havde mistet fædre, sønner og ægtemænd, folk blev pessimistiske, og det var som om, de vendte sig til islam for at finde et holdepunkt.

Det blev vanskeligt at leve som ikke-muslim. 'Hvorfor er du kristen? Hvorfor bliver du ikke en ordentlig muslim?' Naboer, kolleger og bekendte blev mere og mere pågående. I skolen blev Sara drillet af de muslimske børn, fordi hun ikke var som dem. Sami og Wajd trak sig tilbage fra den gamle omgangskreds og prøvede at holde sig for sig selv.

'Kvinder og piger blev nødt til at tildække sig', fortæller Wajd. Hånden tegner en bevægelse i luften og dækker arme og hals til. Hendes sædvanlige bukser blev byttet ud med lange skørter og langærmede bluser. Men hovedtørklæde kunne de ikke tvinge hende til at bære.

Islam blev en stadig mere fremtrædende del af hverdagen i Irak. Muslimerne fik de bedste uddannelsesmuligheder, de bedste job, og selv de indsatte i fængslerne havde bedre vilkår, hvis de var muslimer.

Til slut blev det umuligt for familien at få tilværelsen til at hænge sammen, og de traf den tunge beslutning om at flygte fra forfølgelserne og prøve at få et nyt liv i et andet land.

Alt blev ladet tilbage i den store villa i Bagdad, bortset fra lidt tøj og nogle papirer, som de kunne have i en taske. 'Men hvad betyder et stort hus og smukke møbler, når man er truet? Ikke kan leve i sikkerhed?'. Sami kasserer deres gamle tilværelse med en hurtig håndbevægelse. 'Vi tabte vores liv i Irak. Det vi lever for nu er vores datter. Hun skal vokse op i tryghed i et frit samfund. Derfor måtte vi flygte fra Irak og håbe på et bedre liv i Danmark'.

Sami og Wajd er lykkelige for den mulighed, de har fået i Danmark. De har fået en lille lejlighed i en københavnsk forstadskommune, Sara klarer sig fint i den danske skole, og familien føler sig omsider i sikkerhed. 'Danmark er et godt land. Et frit land. Nu må vi bare håbe, at vi kan få lov at blive her'. Sami og Wajd ved, at de ikke får det privilegerede liv, de engang havde i Irak. Men bare de får et arbejde, er de sikre på, at de nok skal klare sig. Bare et eller andet arbejde.

På vej ud siger Sami 'Jeg ønsker bare, at Saddam bliver væltet', og Wajd tilføjer 'men vi er bange for, hvordan menneskene i Irak skal klare sig. Dem tænker vi meget på'.